

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
26.01.2015.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКОГ РАДА КОЈИ ЈЕ ПРЕДАЛА ДОКТОРАНД ВИШЊА КИСИЋ

Веће нас је изабрало у комисију за оцену докторског рада *Стратегијско управљање баштином као модел генерисања друштвених вредности*, који је предала докторанткиња Вишња Кисић.

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Вишња Кисић, дипломирана историчарка уметности и мастер *културног менаџмента*, уписала је докторске судије историје уметности 2010-11. школске године. Због изражених способности за унапређење комуникације у процесима едукације вишегодишњи је сарадник у настави на предметима Семинара за музеологију и херитологију, Одељења за историју уметности. Због завидног искуства у стручној, научној и културној комуникацији у међународним оквирима, у Центру за музеологију и херитологију задужена је за развој међународне сарадње и управљање пројектима и едицијама.

Своје основно образовање у историјској науци о уметности систематски је усмеравала на проблеме политике и управљања баштином и музејским установама, са акцентом на проблеме волонтеризма и учешћа заједница у очувању и коришћењу баштине, најпре на мастер студијама Културне политике и менаџмента на Унесковој катедри Универзитета уметности у Београду и Универзитета Лион 2, у Лиону, Француској, а потом на низу студијских и едукативних програма, радионица и пројеката националног и међународног значаја као што су кустоска пракса у Музеју за уметност и археологију у Колумбији, Мисурију, студијски боравак у Пеги Гугенхајм музеју у Венецији и студијски боравак у Шведској.

Професионални музејски стаж је обавила је на месту кустоса Збирке стране уметности, при Одељењу за историју уметности у Народном музеју у Београду, где је и урадила стручни рад за кустоско звање „*Стратегијско планирање коришћења и развоја музејских збрки – случај Збирке стране уметност Народног музеја у Београду*“.

Са друге стране биографију јој испуњава изузетно ангажовање у невладином сектору на пољу управљања и коришћења наслеђа, али и ширег контекста културних политика везаних за наслеђе и укључивања међународних конвенција у транзиционе

процесе кроз које пролазе друштва са простора бивше Југославије. Са тим у вези кандидаткиња је као генерални секретар *Европа Ностра Србије*, представника највеће паневропске мреже организација посвећених очувању културног и природног наслеђа била ангажована на међународним и регионалним пројектима као координатор, предавач, консултант и евалуатор, као што су „Ангажовање цивилног друштва у изградњи заједништва кроз разумевање, развој, управљање и заштиту градитељског наслеђа Западног Балкана.“, „Културне вредности за одрживо управљање и маркетинг територија“, „Западни Балкан – од интеграције до активног учешћа“. Такође, као самостални истраживач на пољу истраживања политика управљања баштином, кандидаткиња је један од шест финалиста (2013.) престижне награде Европске културне фондације из области културне политике са темом „Управљање дисонантним наслеђем – обећања и реалности савремених културних политика“.

У уже професионалном сектору активности кандидаткиње уочава се ангажован критички приступ институционалној музејској пракси и богатство практичних предлога за побољшање постојећег стања. У том смислу репрезентативни су реализовани пројекти у којима је учествовала „Вашар Баштине – платформа за очување и промоцију баштине Југозападне Србије“, „Критички музеј“, „Менаџмент волонтера у музејима у Србији“.

Систематичност у приступу и јасну визију у решавању проблема потврђује у радовима који су објављени у рецензираним научним и стручним публикацијама: Kisić, V., (2012) “Collection as a medium for re-thinking and re-building European identity: Planning the Use of Foreign Art Collection of the National Museum in Belgrade”, international conference *National Museums in a Changing Europe*, EUNAMUS research project, Central European University, Budapest, 12-13. Dec 2012; Kisić, V. (2012) ‘*Communities (and) Museums/ Muzeji (i) zajednice*’ In: Larsson, H (ed.) *This is not a Report – cultural cooperation between Sweden and Serbia*, collection of papers, Swedish Institute, November 2012, p. 102-112; Kisić, V. (forthcoming 2013) ‘*Widening the space of memory: outsourcing museum’s mission through volunteer programs*’ In: Kadijević, A, Popadić, M. and Bulatović, D. (eds.) collection of papers from international symposium *Spaces of memory: Architecture-Heritage-Memory*, Faculty of Philosophy, Belgrade; Кисић, В. (2013), “Моје тајно благо: ка партиципативном музеју”, У: Марушић, А., Боловић, А., Кисић, В. (2013) (уред.) *Моје тајно благо – нови погледи ка баштини*, Музеј рудничко-таковског краја, Горњи Милановац, 22-31; Кисић, В. (2013), “Ressume”, У: Марушић, А., Боловић, А., Кисић, В. (2013) (уред.) *Моје тајно благо – нови погледи ка баштини*, Музеј рудничко-таковског краја, Горњи Милановац, 218-223; Цветковић, М., Кисић, В. (2013) ”Потенцијали концепта критичког музеја у управљању наслеђем у Србији“, У: Пјотровски, П., *Критички музеј*, Београд: Европа Ностра Србија, Центар за музеологију и херитологију, Музеј историје Југославије, 5-15.

Истовремено, темељно изучавање историје и теорије наслеђа учинило је да је кандидаткиња била не само поуздан већ и критички конструктиван сарадник у пројектима

реафирмација основних хуманистичких вредности, али и подстрекач ревитализације стандарда професионалног деловања и етичке доследности у осетљивим међусекторским пројектима које, често по грубој типологији нуди међународна заједница.

И ове ставове поткрепљују њена запажена излагања на међународним конференцијама и публиковани радови Kisić, V., (2011) "Volunteering in museum sector in Serbia: current state of development and future perspectives", international conference *European Heritage in Our Hands: Volunteering as a mutual challenge and opportunity*, Graz, 19-21 Oct 2011; Kisić, V. (2011) *Case study of volunteer program of National museum Kikinda*, In: Stojadinović, M. and Weij, A. (eds.) *Volunteers: An added value for European Heritage*, Erfgoed Netherlands and Europa Nostra, Amsterdam, p. 35-37; Kisić, V. (2011) "Kulturne i kreativne industrije u Evropi" (Cultural and creative industries in Europe), *Kultura: Kulturna Politika, Vol. 130*, p. 199-225; Kisić, V. (2012) "Creation of physical, human, economic, social and cultural capital through volunteer programs in museums: case study of National Museum in Belgrade", Cveticanin, P. and Birešev, A. (ured.) *У: Social and cultural capital in Western Balkan societies*, Center for empirical cultural studies in South Eastern Europe and Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade, p. 161-181;

Приказано научно и стручно искуство Вишње Кисић показало се као одговарајући предуслов за јасно формулисање теме тезе добро пројектовано истраживање на реалном и доступном простору и по проблемима за које је било изгледно понудити моделе решавања који су оптималнији од постојећих или пројектованих у развојним плановима државне управе. Рад је реализован у очекиваном року.

Докторска дисертација Вишње Кисић, под насловом *Стратегијско управљање баштином као модел генерисања друштвених вредности* обима је 273 ауторских страна, са научним апаратом, библиографијом и 2 прилога табела истраживачких резултата. Поред уводног и закључног има и пет расправних поглавља.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет свог рада кандидаткиња смешта у областима које својим разлозима постојања и научним интересима обухватају музеологија, херитологија, менаџмент и историја културе и уметности у њиховим теоријским, историографским и прагматичким аспектима. Именује га као "проблем интегралног стратегијског управљања баштином као модела остваривања потенцијала баштине и генерисања вредности баштине за друштво", рачунајући на обједињавање интереса музеологије и менаџмента на основном нивоу решавања проблема управљања производњом и коришћењем друштвених вредности које произлазе из културне тезаурације. Синергију филозофије, теорије и методологије ових дисциплина опробава на студији управљања *страном збирком Народног музеја у Београду* као репрезентативном узорку не само у културно-историјском, већ и у стратешко-

управљачком смислу. Анализа животних циклуса *Збике стране уметности* дала је потребне елементе за израду модела управљања у коме ће се на „ефектнији и друштвено одговорнији начин генерисати вредности баштине и остваривати њен потенцијал за друштво“. Ово је и постављено и потврђено као циљ рада.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Узимајући да је *баштина* јавно, друштвено добро, а да је достизање овог статуса непосредна слика доброг управљања, кандидаткиња је изнела претпоставку да је преиспитивање епистемолошког потенцијала музеолошке, са једне стране и менаџментске парадигме јавног добра, јавне културне вредности, са друге стране, могло произвести нову трансдисциплинарну парадигму доброг баштињења као сврховитог управљања прозводњом, одржањем и активним, друштвено одговорнијим генерисањем јавне културне вредности.

4. Кратак опис садржаја дисертације:

Сходно дефинисаном предмету тезе и постављеним циљевима, кандидаткиња је предмет свог рада, расправу и резултате емпиријских истарживања изнела у пет поглавља и Завршним разматрањима резултата. Раду су придодата и два прилога табела аналитичких података, као и коришћена литература.

Након упознавања са практичним поводима за постављање тезе о синергији музеологије и стратешког менаџмента, кандидаткиња нас кроз два засебна поглавља уводи у предмет расправе. Најпре су, у поглављу насловљеном са *Методологија истраживања*, објашњени хипотеза и циљ истраживања, а онда је изложена структур истраживања са критичким приказом ограничења која су се појавила у емпиријском раду. У другом поглављу уводне целине, насловљеном као *Ка динамичком разумевању вредности баштине*, кандидаткиња је приказала како се појам вредности појављује као пресудан не само као аксиолошка узданица сваке теорије, већ и као детерминанта сваке таутологије, једнако музеолошке колико и стратешког менаџмента.

Следи поглавље *Музеологија и менаџмент као (не)пријатељи: ревизија односа две дисциплине*, са историографским приказом и теоријским и методолошким проблематизовање ”до данас изграђених релација (нове) музеологије и (културног) менаџмента у теорији и пракси баштињења, као и промене парадигми које су пратиле сваку од дисциплина појединачно, а имале, или би требало да имају, кључну улогу у преиспитивању и ревалоризовању њиховог међусобног односа као суштинског за генерисање вредности баштине за друштво”. Поглавље има три целине, прву посвећену *развоју музеолошке мисли*, другу посвећену *развоју теорије и праксе управљања баштином* и трећу, посвећену *стратешком менаџменту као сонови за преиспитивање*,

планирање, актуелизацију и усмерење. Обављена је подробна расправа о развоју музеологије, у чијем средишту је питање улоге баштине у друштву и концепта „живе“ баштине. Са друге стране, када су у питању методологије менаџмента ”разматрани су посебно модели стратешког организацијског менаџмента као метода анализе и учења из прошлости и мапирања садашњег стања, на основу кога се дефинишу релевантна мисија, визија, циљеви, стратегије и активности будућег развоја”

Следи расправно поглавље, *Интегративно стратешко управљање баштином*, ”у коме се трагало за везама између (нове) музеологије и (културног) менаџмента како би се понудио обједињавајући теоријски оквир који би подстакао измену начина мишљења, тј постојеће парадигме”.. Кандидаткиња налази да ”овај модел по својој природи одговара континуираном идеалном процесу грађења памћења и сећања, при коме се изнова у садашњем тренутку ствара, рециклира и комуницира оно упамћено из прошлости, како би се трасирала будућност кроз обликовање садашње пројекције будућности”. То је и охрабрује у претпоставци да би се ”управо применом стратешког менаџмента при управљању вредностима баштине од стране установа јавне меморије омогућила рефлексија на процес баштињења и усмеравање посланства у складу са идејом и сврхом баштинске институције”.

У наредном истраживачком поглављу насловљеном *Збирке стране уметности Народног музеја у Београду кроз модел интегративног стратешког управљања баштином*, примењене су претходно дефинисани теоријски оквири и понуђени модел управљања вредностима датог јавног тезауруса за савремено друштво. Истраживање Збирке стране уметности Народног музеја кандидаткиња узима као индикативно у односу на сваку студију националних збирки јер је колекционирање и стратешко управљање иностраном уметношћу комплекснији је и многозначнији механизам за откривање путева стварања идентитета и произвођења друштвених вредности, као и односа између пожељних (политичких) друштвених вредности и културних вредности.

Након расправе о концепцијским недоумицама, историјату настанка, модусима тезаурације и прилагођеној презентацији и коришћењу вредности збирке стране уметности, кандидаткиња се бави систематизацијом истраживачких резултата, њиховим тумачењем и изградњом модела ефикаснијег управљања базичним ресурсима трезора, установе заштите и афирмације културних вредности, као и потенцијалима друштвене заједнице као субјекта одржања јавног добра.

Закључна разматрања сажимају обављена истраживања и учинке расправе истичући доприносе у оквиру теорије баштињења и могућност за ”ново разумевање и примену односа музеологије и менаџмента као саставног дела студија баштине”. Он јасно видљив из критичког приказа резултата истраживања. Кандидаткиња је јасно ”позиционирала тачке практичних промена застарелих модела баштињења и представила

нови модел управљања баштинским ресурсима, којим би се на ефективнији начин реализовао потенцијал баштине за савремено друштво”.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторски рад колегинице Вишње Кисић показује несумњив резултат у виду модела управљања наслеђем који обећава ефикасније, а истовремено друштвено одговорније генерисање друштвене вредности баштине и потврђивање опште друштвене сврховитости баштињења. Допринос се огледа у оквиру теорије прозводње, очувања и комуникације музејске вредности али у кључној вези са теоријом културног менаџмента са намером унапређења разумевања сложених процеса који утичу на формирање јавног добра и афирмацију друштвених вредности наслеђа. Како је ово унапређење једнако ствар критике преовлађујућих парадигми у науци, једнако музеологији, историји културе и уметности, колико и у областима стратешког менаџмента и менаџмента баштине, које су у овом раду темељно образложене, резултати истраживања дају значајан допринос херитолошкој теорији *јавне меморије*, али и пресудан утицај на развој *менаџмента баштине*.

6. Закључак

Кандидаткиња Вишња Кисић је тему свог докторског рада обрадила на основу одличног увида у теоријске и практичне проблеме управљања баштином. Уочљиво је завидно владање теоријом, методологијом и врло велика упућеност у проблеме менаџмента културе. Уочавајући дуго опстајање старих парадигми у производњи колективних меморија, претпоставила је да је превелика инертност у коришћењу баштинских вредности производ великог зазирања од савремених синергија основних хуманистичких, традиционално музејских дисциплина са стратегијским менаџментом и менаџментом културе.

Одбрану ове синергије обавила је кроз примену трансдисциплинарног решавања проблема сврховитости стратегијског управљања баштинским вредности. Образложивши убедљиво шта види као заједнички епистемолошки интерес у менаџменту и музеологији, кандидаткиња је истражила, анализирала и интерпретирала репрезентативан случај запостављања баштињења вредности *Збирке стране уметности Народног музеја у Београду*.

Сматрамо да су стекли сви услови да Вишња Кисић јавно брани свој докторски рад *Стратегијско управљање баштином као модел генерисања друштвених вредности*, па га у том смислу препоручујемо Већу.

Чланови комисије за оцену и одбрану докторског рада Вишње Кисић:

професор др Саша Брајовић

професор др Милан Ристовић

професор др Милена Шешић Драгичевић, Факултет драмских уметности

др Ненад Радић, доцент

др Драган Булатовић, доцент, ментор

др Милан Попадић, научни сарадник